

Малий віз

Оксана Сенатович

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

ЖИВЕМО В ОДНОМУ ДОМІ

Вірші

ДОРОГА

Дорога полями,
лугами стрибала
і раптом з розгону
у річку упала.

Тривога! Тривога!

Тоне дорога!

Ворони дзьобами
солому носили,
на березі бузьки
болото місили.

Тривога! Тривога!

Тоне дорога!

Прийшов на підмогу дуб,
точить сокира зуб.

Підмога! Підмога!

Сокира — цок-цок! —

Вилазить дорога
з ріки на місток!

ЖИВЕМО В ОДНОМУ ДОМІ

Я задумався: «Ким бути?

Де потрібні мужність, ризк?»

Враз долинув ледве чутний
на балконі дивний писк.

Ще тепленьке у долоні
я беру мале пискля:

— Мамо, мамо, на балконі
в нас знайшлося ластів'я!

Мама глянула так дивно:

— Мало клопоту ще нам!
У квартирі неможливо
жити разом з ластів'ям.
Я постукав до сусідів,
там знялася метушня:
у сусідів власні біди —
ніде діти кошеня.
Може, вісім, може, дев'ять
обійшов квартир підряд
і вислухував з дверей я:
— В нас квартира, а не сад.
В коридорі перехожих
зупиняв відважно я,
перепитував: — А може,
вам потрібне ластів'я?..
Живемо в одному домі,
що під назвою Земля.
Незнайомі і знайомі,
прихистімо ж ластів'я!
ЧЕРВОНІ ЛЕЛЕКИ
Висиджує лелечиха
малих лелеченят.
Ліплю я з глини глечика
для тих лелеченят.
На глечику розписую
квітки і шуварі;
зелені жаби — низом,
над ними комарі...
А вночі
схоплюється гроза...
І тоді на ньому

оживають шуварі,
жаби скачуть додому
і дзвенять комарі.
А лелеки — червоні —
вилітають з гнізда.
Цілу ніч на оболоні
ллється з глечика вода.
ЯК ПОЧАЛА Я ПИСАТИ ВІРШІ
Жарт
У нашій родині поетів аж два:
батько із сином римують слова.
Пишуть, римують
цілісінькі дні —
батько в блокноті,
а син по стіні.
До рими сідають, до рими встають,
без рими і їсти вони не почнуть.
Тому в понеділок
ми їли з тарілок.
Вівторок нам сиру
насипав у ворок.
Прийшла середа
і зітхнула: — Біда,
рими не маю, просіть не просіть —
натщесерце в середу
вірші пишійть! —
Батько всміхнувся:
— Зранку у середу
все ще попереду, все ще попереду. —
Син в холодильник
засунув будильник,

кивнув головою:

— Батьку, ось рима у нас під рукою!

Я — голову в плечі: — Піду на базар. Син: — Заодно вже захопите хмар!

Приходжу, стою, оглядаю ряди,

прицінююсь, звісно, до середи.

До рими не тичеться морква, буряк,

не можу родині вгодити ніяк.

Чалапаю сумно-пресумно з базару,

завдавши на спину

замовлену хмару...

І, притарганивши хмару додому,

я забалакала по-грозовому:

— Вірші, вірші не согірші...

Вчіть мене писати вірші!

Спершу важко: ти-чи-ти,

сину, хату підмети.

Сину, йди до магазину

і купи сметани, сину. —

А до батька: — Ти ножі

поскладай на стелажі! —

Він киває головою:

— Буде рима під рукою.

Я вже так набила руку

на тих римах, по науку

навіть син йде: — Хочу їсти! —

Я радію: — Прошу сісти.

Ми всідались під стіною,

їли кашу з молокою...

Ой!

їли кашу з молоком

і сиділи під стіном...

Ой! Не так!

Син мій дуже любить мак!

Ось так!

ВЕСЕЛИЙ СНІГ

Падав сніг,

падав сніг —

для усіх,

усіх,

усіх,

і дорослих, і малих,

і веселих, і сумних.

Всім, хто гордо носа ніс,

він тихцем сідав на ніс.

А роззяві, як на сміх,

залетів до рота сніг.

Вереді за комір вліз

і довів його до сліз.

А веселі грали в сніжки —

сніг сідав їм на усмішки

і сміявся з усіма: —

Ой, зима,

зима,

зима!

ЛЮТИЙ

Лютий в гості на гостину

кличе всю свою родину.

Та родина — не мала,

суне й суне без числа:

морозища, морозенки —

і великі, і маленькі;

завірюхи клаповухі,
і сніжинки-балеринки,
і вітренко, і вітрисько —
вже вони близенько, близько.
Ще до ночі в темнім борі
вся родина буде в зборі.
Запита родину Лютий:
— Чи то кожний добре взутий?..
Брів не хмурте, сестри, браття,
стане сили і завзяття!
Гей, у коло! —
і зі сну
збудять танцями весну!
ДІД КРУТИЛО
Дід Крутило над рікою
крутить вліво бородою.
Дід Крутило на ріці
держить пужално в руці —
білогривого коня
на крижину заганя.
Завірюха-Віхола —
гайта! вйо! поїхала!
З Завірюхою Зима
відпливає крадькома,
і струмками сніг ридає,
Завірюху доганяє.
Дід Крутило над рікою
крутить вправо бородою.
Перші проліски малі
визирають із землі:
— Діду, діду, дай човна,

на тім березі — Весна!

ЗЕЛЕНИЙ КІНЬ

Вже наготові

березневі коні.

Вже весна з зимою —

війо! — навперегони!

То зима попереду —

стрипихатий сніг,

то весна попереду —

сонце на моріг.

Вже зима пристає —

зранила коліна...

А зелений кінь жує

сонячне проміння.

ДВА ПРОЛІСКИ

Одного дня напровесні

зустрілися два проліски.

В одного ніжки босі,

а другий — в чобітках,

веснянки мав на носі,

рум'янці на щоках.

Той, в чобітках, шепоче:

— Ти, братику, не змерз?

А босий мружить очі,

на холоді аж стерп.

Зустрілися два проліски,

удвох вони крізь просіки

побігли мимо сосен,

берізок і дубів.

Один аж сапав носом,

а другий лиш тремтів.

Бігом біжать снігами
два проліски малі,
щоб швидше біля мами
розквітнути в теплі.

МАРИНКА І ЛЕЛЕКИ

Негадано-неждано
спізнилася весна.

Маринка встала рано,
побачила з вікна:
стоїть собі лелека
в панчішках на снігу.

Вернувся він здалека,
зігнувся у дугу.

В сльозах мала Маринка:
он дзьобом на льоту
виловлює сніжинки
лелечиха в саду.

Маринка вийшла з хати
і, як гусей, взялась
лелек тих заганяти
у хлів: — Гиля-гиля! —

В теплі лелеки клекчуть,
жартують собі так:
— Ти — гуска, — він їй шепче,
вона йому: — Гусак!

ВЕРБОВІ КОТИКИ

Нявчать вербові котики
весною на вербі:

— Ми котики-муркотики,
удень ми голубі.

А вночі ми сірі,

як усі коти.
Наші спини сірі,
вуха і хвости.
На кігтях опускаємось
донизу по гілках.
Ми з місяцем катаємось
у річці на човнах.
біля берегів
ловимо вербових
щук і карасів.
А тільки ранок вискочить,
як песик, з-за гори,
ми — няв-няв-няв — навшпинячки
збігаєм догори.
Зверху вниз у річку
дивимось собі —
хвостики зелені,
спинки голубі.
МИРНІ ЗОРІ
Голубина ніч надворі
позасвічувала зорі.
У Чернігові, у Львові
сплять Іванки чорноброві —
хто горілиць, хто ницьма,
мирний сон їх обійма.
Сплять Ванюші у Москві,
русі Йонаси в Литві.
Глянув місяць у вікно —
спить у Грузії Вано.
В Кишиневі хлопчик Йон
усміхається крізь сон.

В Орші Янка до подушки
притулив рожеве вушко.
В Лодзі Янек на бочку
кулачком підпер щоку.
У Мілані на дивані
спить калачиком Джованні.
Джон у Лондоні на ліжку
висунув з-під ковдри ніжку.
Погасив Париж вогні —
Жан посапує у сні.
Голубина ніч ласкава
ходить тихо, наче мати.
І ніхто не має права
сни дитячі полохати.
ЗАХІД СОНЦЯ НА ДНІСТРІ
З літака побачив я,
як внизу повзла змія,
вигиналась між полями,
хвіст губила за горбами:
головою
голубою
на краєчку небозводу
вкупі з сонцем
пила воду.
Раптом сонце необачно
посковзнулось,
потонуло...
Нащо ти, зміїна пащо,
ясне сонце проковтнула?
Ніч настала — і літак
сів на землю, мов коршак.

Від далекої дороги
задрімали мої ноги.
За горою наша хата.
Вліз на руки я до тата, —
і крутився білим сном
добрий місяць
над Дністром.
КОЗАК МАКСИМКО
У садочку — чули діти —
говорили вголос квіти.
Слово честі — діти свідки —
говорили:
— Хто ти?
Звідки?
Весь кругленький, а не диня,
наче льон, бо блузка синя...
Може, сонях чи квасоля?
В тебе носик — бараболя.
Ми нікого
отакого
ще не бачили смішного!
Хлопчєня мов вузлик в'яже —
до квіток поважно каже:
— Я не диня, не квасоля,
не горох, не бараболя.
В мене шабля вся залізна,
дуже гостра,
дуже грізна.
Щоб ви знали — я козак,
я — Максимко Залізник!
БІГ ВОВЧИЩЕ НА НАС

Ти — Іванко, я — Тарас,
біг вовчище на нас,
з півдороги повернув —
щось у лісі забув.

Чи ватагу?

Чи відвагу?

Може, бачить, що з двома
дуже важко воювати,
як сміливості нема!

ПОЛЮВАННЯ

Влітку їдемо в Карпати —
будем дика полювати!

Як спіймаємо, то зв'яжемо,
а тоді йому накажемо:

— Не пручайся, не задкуй,
тихо йди на повідку! —

Приведемо гонорово,
ніби мамонта, — до Львова!

ТАМ, У ЛІСІ, НА ДУБОЧКУ

Там, у лісі, на дубочку
щось гойдається, синочку.

Лізе вгору вище й вище,
не боїться — тільки свище.

Не вгадаєш —

ні, не листя,

не проміння,

не синиця...

На горбочку поміж віт
гойдається... ВІТЕР!

БЕШКЕТ

Горобці у руці,

а курчата в молоці,
а коза на стодолі...
Квочка квочче:
— Доволі!
Ко-ко-ко —
не так, не так:
горобці на ріці,
а курчата коло хати,
а коза-дереза
заблудилася...
Тут коза спересердя
як розсердиться:
— Бе-ке-ке!
На стодолі горобці,
а курчата в молоці!
А у мене борода
довга, як ріка.
І сама я чистіша,
і сама я біліша
від пролитого тобою
із коновки молока!
ХО-ХО
— Хо-хо, у ховрахів,
хо-хо, які хороми,
а холів, а ходів!
Хо-хо! — сказали гноми.
Тоді живіть в хоромах цих,
ходіть по них навпомацки.
Хо-хо! — сказали гноми, —
ці холи і хороми —
хо-хо-хороші схованки,

щоб гратись в них у хованки.

ХТО НАРОДИВСЯ?

Засць каже: — Я не знаю. —

І ведмідь: — Я теж не знаю. —

А чи знає бусеня,

довгодзьобе бусеня,

хто сьогодні на зорі,

на світанку, на зорі

народився в нашій хаті,

у маленькій білій хаті?

І одразу на весь світ

крикнув: — Я прийшов на світ!

Засць каже: — Зайченятко. —

Ведмідь каже: — Ведмежатко. —

Довгодзьобе бусеня:

— То мале Івасеня,

що рожеві ніжки має,

що рожеві щічки має.

У колисочці з верби,

у кубелечку з верби.

ЧАПЛЯ І КРАПЛІ

Страшно чаплі під кущем:

груші падають дощем.

З гілля скапують, мов краплі,

кожна крапля у півчаплі.

У півчаплі? Страшно краплі:

вдвічі менша я від чаплі!

Стало смішно-смішно чаплі:

вдвічі більша я від краплі!

ЯК ПРИЙДУТЬ ДО МЕНЕ ГОСТІ

Гра

— Як прийдуть до мене, гості —
зайченята куцохвості,

то скажіть мені, малята,
чим їх маю пригощати?

— Напечи пиріжків,
накриши бурячків,

моркви дай,
капусти дай —

зайченяток пригощай!

Як прийдуть до мене гості —

ті лисиці довгохвості,
то скажіть мені, малята,

чим їх маю пригощати?

— Давай льоду печеного,
давай прута перченого.

З півника пір'ячко,

з курочки пір'ячко;

віником до дверей,

щоб не крали курей!

— Як прийдуть до мене гості —

сіроманці сірохвості,

то скажіть мені, малята,

чим їх маю пригощати?

— Зачиняй всі вікна й двері

та сідай до вечері

сам!

ЇДЕ ЗАЄЦЬ ДО МАЛЕЧІ

Лічилка

Ечі-печі

поза плечі,

їде заєць

до малечі.
Трохи їде,
трохи йде.
Десять рік
перебрере.
Як під вечір
не наспіє —
десь, напевне,
моркву сіє.
Поки виросла
та морква,
на дворі
малеча змокла.

МІСЯЦЬ-ЖМУРИК

Лічилка
Місяць жмурить. Раз і два —
в тінь сховалася трава.
Три, чотири — і ріка
швидко в сутінки тіка.
За рікою слідом ліс
з головою в темінь вліз.
Раз, два, три, чотири, п'ять —
місяць каже: — Йду шукать!
Срібне око, жовтий хвіст —
вийшов жмурик на поміст.

ВІСІМ СОТЕНЬ КОЛОБКІВ

Вісім сотень колобків
до лисиці прикотилось
і хитрунку з трьох боків
щільним колом обступило.
Заспівала громада:

— Я од діда втік! —

А лисиця не рада,

а лисиця — вбік!..

А лисиця в ноги,

колобки — у сміх:

— Стало хитрості

на одного,

та не стало

на всіх!

ЩО БУДЕ?

Смішинка

Буде лис дружити

з нашими курми,

як весна до літа

виїде саньми.

Буде лис картоплю

на вогні пекти,

як возами будуть

по річках плисти.

Що то буде з лисом,

як побачить лис

сани на колесах,

воза без коліс?..

КАЗКА ПРО ДЖМЕЛЯ

Джміль жужукає: — Жу-жу,

я кажу тобі, кажу,

брате джмелю, був я в місті,

в місті тиждень був-пробув,

і не просто був — на рідкість

ким я тільки там не був:

пасажиром у трамваї,

у театрі глядачем,
слухачем в аероклубі,
у кафе споживачем.
Скрізь і всюди мій приліт
викликав аплодисменти.
Признаюсь: були моменти,
що мені крутився світ.
Всі носились із джмелем
більше, ніж із королем.
Тиждень жив я там, літав,
а води й не куштував,
тільки соки і настої —
тонізуючі напої.
Ночував я у готелі,
не згадаю — чи на стелі,
чи в постелі — бо щоднини,
після тої літанини,
у вікно я залітав,
падав з крил і засинав.
З ранку раннього за мною
учні бігали юрбою
з криком «ух!», як на футболі.
В класі сам директор школи
брав мене під окуляр,
ухав: справжній екземпляр!
А в музеї, чуєш, брате,
міг я стати експонатом.
Чуєш: легше їм чужого
стрінуть в місті короля,
ніж такого ось, живого
симпатичного джмеля.

— Е, — кажу їм, брате джмелю,
утечу вам із музею.
Ні, не стану експонатом,
ні гравцем, ні екземпляром.
І не буду пасажиром, —
джміль — джмелем —
і ніяким глядачем
джміль не буде, бо джмелеві
бути хочеться джмелем:
воду пити, мед збирати,
і літати, і літати
серед поля на роздоллі,
де джмелеві — воля! воля!
ПТАХИ ПРИЛЕТІЛИ
Птахи прилетіли! Птахи прилетіли!
На вулицях міста рух зупинили!
Завмерли трамваї,
тролейбуси стали,
автомобілі загальмували...
Не їде ніхто, не їде, не біжить —
рух зупинився навколо умиць.
Вже пасажирини —
не пасажирини,
і пішоходи —
не пішоходи.
Стоять роззяви на кожному розі.
Збились гуртом
продавці на порозі.
Ніхто не купує,
не продає,
і решти нікому

ніхто не дає...

Вулиці

тихими-тихими стали,

люди угору дивились

й чекали:

кожен з них, кожен

почути хотів,

як небо вихлюпує

клич журавлів.

ДІВЧИНКА МАЛЮЄ СОНЦЕ

Тихше, вітре-вітровію,

не здіймай тут веремію!

Не клубочтесь, хмари сиві,

сиві хмари гомінливі,

тихо-мирно голубами

линьте вдаль за літаками.

Гуркотіть тихіш, машини,

шурхотіть тихіше, шини.

Тихше, вулиці!

Доми,

не вигрюкуйте дверми!

Тихше, люди!

Зупиніться,

придивіться, усміхніться:

сонце дівчинка малює,

мир і тишу всім віщує!

НАЩО ТРАВАМ СУМУВАТИ

Нащо травам сумувати,

як у трав є рідна мати,

що годує, і голубить,

і травинку кожную любить.

Нащо рікам сумувати,
як у рік є рідна мати,
обнімає берегами,
материнськими руками.
Лиш у вітра-вітрогона
од сльози щока солона.
Буде в полі завивати
і ридати у біді, —
бо моя земля не мати
вітрюгану-галайді.
ЧОМУ У ПІДГАЙЦЯХ ПОЛОХЛИВІ ЗАЙЦІ
А ти знаєш — у Підгайцях
ходять зайці лиш на пальцях.
По деревах, наче птиці,
блудять боязко лисиці.
Дуже тихо по землі
сновигають журавлі.
— А чому у тих Підгайцях
ходять зайці лиш на пальцях?
— На горі зелений гай
вигнув спину, як бугай.
Не порушиться, стоїть
довго, довго —
сто століть.
Та готовий в мить одну
прободати звірину.
Тож не дивно, що лисиці
на деревах, наче птиці.
Стогнуть сови — ні, не гай —
дише міхами бугай!
І покрякує сорока,

не спускає з нього ока.
Отому-то у Підгайцях
ходять зайці лиш на пальцях.
ЗАПІЗНИВСЯ СІРИЙ ЗАЄЦЬ
Запізнився сірий заєць,
сірий заєць із Підгаєць.
Біг щодуху: — Гей, капуста! —
А її немає — пусто.
Носом цілить на буряк —
попадає на будяк.
На городі землю порпав:
де поділася та морква?
Скрізь всього було завізно.
А тепер, зайчиську, пізно...
КУМЕДНІ ПОЖЕЖНИКИ
Гуділи мотори,
крутилися шини —
їхали в гори
пожежні машини.
— У горах — пожежа:
палає гора,
берлога ведмежа,
кротова нора!
Приїхали, стали —
і подивляли:
що їм робити?
Летіли ж дарма —

• • •

Далі — у повній книжці «Малий віз».
nashaknyga.com.ua